

do behodního rejstříku (čl. 214 obch. zák., odstavec druhý). Tomuto požadavku nevyhovují změny stanov, opovězené stěžovatelkou, která dle výnosu ministerstva obchodu ze dne 18. ledna 1921 ku přeložení sídla z Vídně do Prahy vyzvána byla, a právem proto soud rejstříkový zápis těchto změn prozatím odmítl. Stěžovatelka má možnost vzhledem k tomu, že sídlo její jest nyní v tuzemsku, opatřiti si schválení usnesených změn stanov státní správou republiky Československé a když tak vyhoví předpisu čl. 214 obch. zák., bude moci o zápis těchto změn žádati. Zápis oněch změn s výhradou schválení státní správou, jak to stěžovatelka navrhovala, s ohledem na citovaná zákonná ustanovení možným není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Čl. 214 obch. zák. vyžaduje, by každé usnesení valné hromady, které se týká pokračování ve společnosti nebo změny stanov, především dosáhlo k své platnosti státního schválení. Takového schválení jest potřebí i pro změnu stanov podle § 15 akciového regulativu a pro zápis podniku majících sídlo své mimo území Československého státu (§ 1 poslední odstavec zák. ze dne 11. prosince 1919, čís. 12 sb. z. a n.). § 1 tohoto zákona ustanovuje sice, že vyzvání zdejšího ministra, by podnik, mající v cizině své sídlo, přeložil své sídlo a hospodářské vedení do oblasti státu Československého, nahraňuje schválení cizího státu, jehož po zákonu vyhledává změna stanov ve příčině přesídlení podniku. Tedy jen o otázce přesídlení podniku se ustanovení toto zmiňuje, jen v tom směru jest vyzváním zdejšího ministerstva nahrazeno schválení stanov. Ale v případě, o němž jde, byly k zápisu do rejstříku ještě navrhovány změny jiné, a to v § 1 zápis českého znění firmy, v § 3 o uveřejňování vyhlášek společnosti, v § 8 o svolávání valných hromad a v § 9 o složení správní rady a příslušnosti, pokud se týče bydliště jejích členu. Tyto změny týkají se přímo a pouze jen změn stanov, k opovědi ohlášených, a předpisy o tom výslovně podle § 1 poslední odst. cit. zák. v platnosti zůstávají a nikde měněny nebyly. Ostatně ministerstvo obchodu ve svém vyzvání, by změny tyto provedeny byly, praví: »O schválení těchto změn dlužno zažádati způsobem, v akciovém regulativu předepsaným, u ministerstva vnitra v Praze.« Nebylo tedy ani tomuto požadavku ministerstva obchodu úplně vyhověno, když návrh podán byl před tím, než opatřeno si schválení, a oznámení učiněno proti předpisu min. obchodu, o který se opírá návrh, aby bez předchozího schválení zápisy se staly. Zeela po zákonu tedy napadené usnesení praví, že zápis oněch změn s výhradou schválení (dodatečného) státní správou s ohledem na citovaná zákonná ustanovení možným není.

Čís. 1113.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům.

Rozhodnutí pozemkového úřadu, jímž uznal právo propachtovatele na určení pozemků k účelům humanitním, jest pro soud závazným, byť i proti rozhodnutí byla podána stížnost na nejvyšší správní soud.

(Rozh. ze dne 4. července 1921, R II 266/21.)

Na pozemek nadace, jehož přiznání do vlastnictví se pachtýř domáhl, uplatnila nárok nadační správa ve smyslu posledního odstavce § 1 požad. zákona a nárok její byl pozemkovým úřadem uznán. Požadovací nárok pachtýřův soud první stolice zamítl. Rekursní soud usnesení potvrdil. Důvody: Správu nadace vede městská obec v J., kteráž, poněvadž se jedná o kmenové jmění, je vázána zmocněním dozorčích úřadů, totiž zemské správy politické a arcibiskupského ordinariátu. Jest ovšem správné tvrzení stížnosti, že následkem opomenutí vyjádření správy nadace o přihlášce ve lhůtě § 15 požad. zák., mohl by se předpokládati souhlas s nárokem pachtýře, ať správa nadace si předepsané zmocnění dozorčího úřadu vyžádala nebo ne, poněvadž je to věcí nadační správy. Avšak přes to napadené usnesení správně nárok uchazečův zamítlo z důvodu posledního odstavce § 1 cit. zák. Nadační správa uplatnila požadovací nárok na pozemek ten ve smyslu tohoto ustanovení zákona pro vydržování humanitního zařízení, totiž rozdělení chudých, a nárok ten byl uznán pozemkovým úřadem. Jest lhostejno, jak si první soudce počínal v řízení, zavedeném na pachtýřovu přihlášku, a zdali bez protahování tohoto řízení měl již dávno o nároku pachtýřově vzhledem k předpokládanému souhlasu dle posledního odstavce § 15 příznivě rozhodnouti. Skutečností je, že nadační správa nárok na uznání, že pozemku je třeba k vydržování lidumilného ústavu, ať způsobem neb cestou jakoukoliv, zpříma nebo nepřímou, finanční prokuraturou neb zemskou politickou správou, vznesla a uznání jeho pozemkovým úřadem dosáhla. Pro uplatnění nároku toho nebylo v zákoně čís. 318 z roku 1919 žádné lhůty, ta byla předepsána teprve pro nové přednostní nároky korporací a ústavů pozdějším zákonem, nov. III. čís. 166/21 s počátkem lhůty po ukončení lhůty k přihláškám (čl. I. § 1 lit. c), čl. III. čís. 1), tedy až do 3. července 1921. V tomto případě však mohl přednostní nárok na požadování pozemku pro dobročinný účel kdykoliv až do rozhodnutí o pachtýřově nároku býti uplatněn, což se stalo dávno před tím již v roce 1920. Posudek pozemkového úřadu o důvodnosti takového požadování je pro soud stejně závazný jako posudek jeho o námitce, že propachtovatelův pozemek není státem zabrán, poněvadž prostřední věta § 18 již dle stylisace i dle smyslu přirozeně platí stejně pro první i pro druhé. Ostatně to jasně plyne z ustanovení zmíněné nov. III. čl. I. § 1 lit. c). Tu pak nárok takto uznaný přiči se bezvýhradnému uznání nároku pachtýřova na přikázání pozemku do vlastnictví, i kdyby jinak nárok pachtýřův byl věcně zcela oprávněným, poněvadž v posledním odstavci § 1 zákona čís. 318 z r. 1919 se kategoricky praví, »nároku v odstavci prvním stanoveného nelze uplatniti na pozemky, které jsou požadovány pro vydržování nemocnic, léčebných ústavů a j. humanitních zařízení«, nárok pachtýřův musí tedy ustoupiti, třeba jinak následkem opomenutí včasného záporného vyjádření nadační správy nutno souhlas její předpokládati, poněvadž právě uznání potřebnosti požadovaného pozemku pro lidumilný účel má jako silnější důvod přednost. To je též zcela jasným z ustanovení čl. I. § 1 lit. c) nov. III. Není dále věci soudu zkoumati, zdali pozemkový úřad před svým rozhodnutím byl řádně o věci informován se strany nepředpojaté, neboť by to zabíhalo do absurdnosti, zkoumati tuto náležitost při rozhodování nějakého státního úřadu. Že obec byla na věci účastněna, je přirozeno, nelze však chápati, že by proto již měla býti vyloučena z práva, domáhati se řeče-

ného uznání u pozemkového úřadu, nelze chápati také, kdo jiný vlastně o to se má zasaditi neb počin k tomu dáti. Smysl a srozumitelnost onoho rozhodnutí pozemkového úřadu jest úplně jasným. Stížnost míní, že to musí býti osoba jiná, od vlastníka pozemku nadačního odchylná, kteráž pozemek požaduje, a že to nemá smyslu, aby vlastník sám se domáhal uznání svého nároku na svůj pozemek u pozemkového úřadu. Zákon tu právě míní umožniti vznik nových neb chrániti další trvání posavadních lidumilných ústavů a zařízení zajištěním pozemků, k tomu účelu potřebných, v tomto případě lidumilné nadace, již posud pozemek sloužil, přes nárok dlouhodobého pachtýře. Tomu výrazně nasvědčuje rčení zákona »...které jsou požadovány pro vydržování humanitních zařízení«. Tedy právě udržení nadace zajištěním trvalého a bezpečného výnosu z pozemku jako materiálního základu má zákon na mysli. Bylo by to zajisté protismyslné podporovati pouze lidumilný ústav příkázáním cizího pozemku, jehož nutně potřebuje, ale po případě zmařiti jiný lidumilný ústav příkázáním jeho pozemku dlouhodobému pachtýři. Všechny vývody stížnosti v tom směru musí rekursní soud jako nesprávné zamítnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovclacímu rekursu.

D ů v o d y :

Poslední odstavec § 1 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., stanoví v první větě, že nároku, v prvním odstavci naznačeného, nelze uplatniti na pozemky, kterých obec požaduje pro svůj stavební rozvoj a pro zajištění svých komunálních podniků. Jen tento přednostní nárok obce byl §em 1 a) (čl. I. lit. A.) zákona ze dne 1. dubna 1921, č. 166 sb. z. a n.) rozšířen potud, že byl propůjčen též státu, zemím, župám a okresům pro jejich podniky a stavby veřejné, a jen takovýchto přednostních nároků se týkají ustanovení článku I. lit. A. zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 166 sb. z. a n. V druhé větě posledního odstavce § 1 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., pak zcela všeobecně se stanoví, že nároku na postoupení pachtovaného pozemku do vlastnictví nelze uplatniti též na pozemky, které jsou pro vydržování nemocnic, léčebných ústavů a jiných humanitních zařízení požadovány — a to nejen obcí, nýbrž kým-koliv, na př. tím, kdo založil nebo financuje takový ústav nebo takové zařízení. Otázkou, může-li také vlastník pozemku (propachtovatel) požadovati pozemek k účelům výše naznačeným, pokud se týče žádati, aby pozemek byl zachován těmito účelům, a jsou-li tu i ostatní podmínky právo pachtýřovo vylučující, nelze se zabývati. Neboť pozemkový úřad rozhodnutím ze dne 11. listopadu 1920 uznal právo (nárok) nadace Antonína W-a jakožto vlastnice pozemků č. k. 419 a 262 v J. ve smyslu posledního odstavce § 1 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., na tyto pozemky drobnými pachtýři požadované, přiznav nadaci povahu humanitního zařízení po rozumu téhož ustanovení zákona. Správně rekursní soud vyslovil a odůvodnil, že a proč rozhodnutí pozemkového úřadu o důvodnosti požadavků vznesených dle posledního odstavce § 1 zákona o drobných pachtýřích jest pro soud stejně závazné, jako posudek téhož úřadu o námitce, že pozemkový majetek propachtovateluv není státem zabrán (§ 18). Řádným soudům nepřisluší tedy právo přezkoumati svrchu zmíněné rozhodnutí pozemkového úřadu, a to ani po stránce formální, ani

po stránce věcné, a veškeré k tomu směřující snahy dovolacího rekursu jsou marny. Dokud rozhodnutí pozemkového úřadu nebude zvráceno následkem stížnosti, dle tvrzení dovolacího rekursu k nejvyššímu správnímu soudu podané, nelze vzhledem k jasnému znění § 1 poslední odstavce zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. uznati nároky drobným pachtýři na nadační pozemky vznesené. Nelze tudíž tvrditi, že slovnalá usnesení nižších soudů zřejmě odporují zákonu nebo spisum, a ježto zmatečnost tvrzena nebyla, není tu podmínek § 16 nesporného patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., za kterých jedině bylo by lze vyhoveti mimořádnému rekursu dovolacímu. Pokud se tkne návrhu v dovolacím rekursu učiněného, aby bylo s rozhodnutím o něm posečkáno, až do rozhodnutí nejvyššího správního soudu, připomíná se, že k takovému přetrušení soudního řízení následkem toho, že v řízení správním byl podán mimořádný prostředek opravný, jakým jest stížnost k nejvyššímu soudu správnímu, není tu zákonného podkladu. Zruší-li nejvyšší správní soud rozhodnutí pozemkového úřadu, bude požadovatelům volno žádati za obnovení řízení ve smyslu zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Čís. 1114.

Žaloba o vydání celé pozůstalosti z důvodu silnějšího práva dědictvého nepatří na sudiště § 77, odstavec druhý j. n.

(Rozh. ze dne 8. července 1921, R I 743/21.)

Žalobkyně domáhala se žalobou, zadanou na krajském soudě v L., vydání celé pozůstalosti, jež byla již projednána okresním soudem v F., tvrdíc své silnější právo dědictvé. Soud první stolice stanovil rok k ústnímu jednání, a zamítl návrh na knihovní poznámku žaloby. Rekursní soud k rekursu žalující strany usnesení první stolice v celku zrušil. **Důvody:** Dle § 77 odstavec druhý j. n. náleží žaloby, uplatňující nároky, v § 823 obč. zák. vytčené, před soud pozůstalostní i po právoplatném odevzdání pozůstalosti. K projednání této povolaný jsou dle § 105 j. n. pravidelně okresní soudy, a byla i pozůstalost, o niž tu jde, projednána okresním soudem v F. Dle § 104 j. n. nelze ani dohodou stran vznést spory, přikázané výlučně okresním soudem, na soudy sborové. O takový spor jde v tomto případě, a dlužno k nepříslušnosti krajského soudu v L. přihlídnouti dle § 240 c. ř. s. z moci úřední. Slušelo proto žalobu odmítnouti pro naprostou nepříslušnost soudu již z moci úřední, a ježto se tak nestalo, bylo usnesení zahajující řízení o této žalobě před soudem sborovým zrušiti jako zmatečné.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nehledě k důvodu zrušovacímu, rozhodl znovu o rekursu.

Důvody:

Žaloba, o kterou se jedná, není žalobou o rozdělení dědictví ve smyslu druhého odstavce § 77 j. n., — viz k tomu §§ 165 a 170 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., — nýbrž žalobou o vydání celého dědictví čili celé pozůstalosti z důvodu lepšího práva dědictvého, žalobkyní tvrzeného. Ustanovení druhého odstavce § 77 j. n. nevztahuje se na